

Bombes en vestits de colors

Els milicians del grup terrorista Boko Haram tenen una nova estratègia: utilitzen noies joves com a terroristes suïcides.

Nicola Abé
© Der Spiegel

Es va despertar molt d'hora. El nadó, que només tenia un parell de setmanes de vida, dormia al seu costat, respirava calmosament, cara de mare i fill es tocaven. Fàtima [nom fictici, com tots els d'aquest reportatge] va sentir la veu de dones que s'apropaven a la cabana. Van entrar, la van agafar pels canells i la van arrossegar cap enfora. Fàtima cridava, plorava, i es resistia amb totes les seves forces, caient a terra tota l'estona.

Sabia perfectament quina intenció tenien aquestes dones. Havia vist com havien posat un cinturó d'explosius a altres noies, com uns quants homes en les havien portat a la ciutat en camionetes i com havien tornat sense elles.

Fàtima resultaria una bomba molt eficient. Una noia amb un nounat no aixecaria cap sospita. Podria arribar amb facilitat al bell mig de qualsevol aglomeració. Podria provocar moltes morts.

"Jo no ho faré, això!", cridava Fàtima. "Doncs et matarem", li responien les dones mentre la continuaven empenyent. "M'és igual. Mateu-me ara mateix", cridava Fàtima, "he vist a tants morir!"

El comandant del campament esperava fora de la seva cabana. Era un vell amic del pare de Fàtima, un home del poble veí. Quan eren petites, ella i les seves germanes havien recollit cebes a les seves terres. "Aquesta no", va dir a les dones, "té massa por. Encara ens explotrà aquí al campament!"

Fàtima està asseguda en una habitació molt austera de l'infermeria d'Unicef, en un camp de refugiats als afores de la ciutat nord-nigeriana de Maiduguri. És

mitja tarda, el sol crema des del cel. El nadó descansa a la seva falda. "Les dones estaven enfurismades. Em pegaven amb branques i cables", explica.

S'aixeca la vestimenta i ensenya les cicatrius i les marques de vergassada fosques sobre la seva pell, a l'abdomen i als malucs.

El vent bufa i mou les cortines cap a un costat, a la finestra apareixen uns ulls plens de curiositat.

Fàtima viu aquí des de fa un parell de mesos. Té el front calent, mal de cap i febre, símptomes típics de la malària. Creu que té 15 anys, diu, però no n'està del tot segura.

La història que ens explica Fàtima obre les portes d'un món que normalment roman ocult. Un món que, amb el seu nihilisme i menyspreu per la vida humana, sembla irreal. Un món que comença a tan sols 60 quilòmetres de

BOKO HARAM. Organització terrorista que ha assassinat al voltant de 27.000 persones des de l'any 2009. A sota, el jove Gbenga. Uns milicians de Boko Haram el van segrestar, però va poder fugir i ara viu amb el seu germà a Maiduguri.

→ Maiduguri. Aquest món que detesta la vida i venera un culte a la mort disfressat de religiositat, és el món creat per la secta més mortal i sense pietat de totes les sectes islàmiques: Boko Haram.

Cap altra organització terrorista, ni Al-Qaida, ni l'Estat Islàmic, ha assassinat tantes persones des de l'any 2009, al voltant d'unes 27.000. Però potser les coses estan a punt de fer un gir: l'exèrcit nigerià, liderat pel nou president Muhammadu Buhari, un ex-general, ha guanyat terreny i ha pogut fer recular els islamistes.

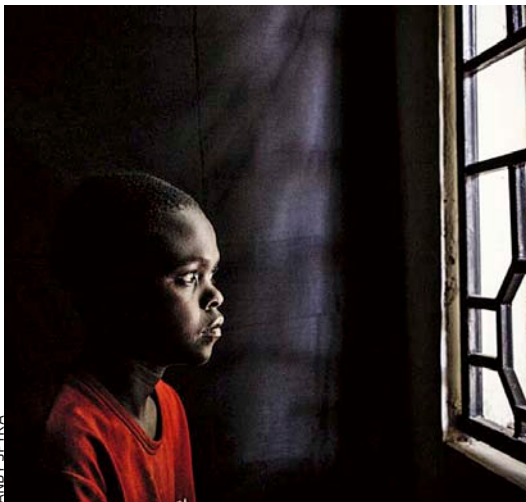
Una coalició militar entre el Camerun, Nigèria, el Txad i Benín també comença a tenir èxit en la lluita contra el grup terrorista: un important líder del grup va ser arrestat i milers d'ostatges van ser alliberats. "Hem destruït un 70% de Boko Haram", assegura el líder d'una milícia ciutadana que treballa conjuntament amb els militars.

Això no obstant, la batalla contra Boko Haram no s'ha guanyat. El grup terrorista ha arribat a infiltrar-se profundament en aquest país i, a més, ja s'ha estès als països veïns. Ha canviat d'estratègia com un virus canvia de forma. I, malgrat les baixes militars, ha trobat una manera d'infectar la societat, utilitzant noies molt joves com a bombes humanes.

Fàtima té dues cicatrius ben profundes a les galtes, gairebé clots. Les hi van fer per encàrrec dels seus pares, com a ornaments. Fàtima no ha tornat a saber res més de la seva família des d'un disabte fatídic en què terroristes de Boko Haram van assaltar el seu poble i van afusellar tots els homes, entre els quals hi havia els seus germans grans.

Les dones i els nens van ser segrestats i transportats en camionetes fins a una zona selvàtica. Allà, Fàtima va dormir sota un arbre amb altres noies, els homes de Boko Haram ara les anomenaven "esclaves". Fàtima parla amb els ulls cansats però amb la veu ferma.

Explica que no va arribar mai a beure el líquid vermell que els donaven en car-

ANDY SPYRA

bassots i que cap de les noies no sabia exactament què era. El llençava a terra discretament quan ningú no mirava. Ella ja sabia per a què servia. Ja havia vist en què havia convertit les seves amigues.

Concretament l'amiga amb qui abans sempre havia anat a vendre llet al mercat. Fàtima explica que un dia la noia va començar a rebotar-se per terra i treure escuma per la boca. Membres de Boko Haram li van posar una pistola a les mans i aleshores va disparar a la tieta de Fàtima al cap perquè s'havia negat a casar-se amb un membre de l'organització terrorista. La bala li va travessar el crani.

Com que Fàtima sempre s'havia negat a presenciar les execucions al campament, les dones de Boko Haram la van lligar a un arbre. A partir d'aquell moment la van obligar a mirar com les dones ensenyaven les altres noies a disparar utilitzant cabres com a dianes. També assegura que havia de veure com preparaven les noies per cometre atemptats.

Sempre que el grup terrorista perdia una batalla contra l'exèrcit, enviaven algú perquè cometés un atemptat bomba suïcida a la ciutat. Algunes eren dones de l'organització que volien fer-ho, d'altres eren noies que creien que era una bona oportunitat per fugir, i d'altres ho feien forçades. Les dones les despu-

llaven dels vestits negres que portaven i les vestien amb robes de colors. Els posaven el cinturó que els homes omplien d'explosius després.

"Aneu on hi hagi molta gent", els deien a les noies, "i premeu el botó". És una "guerra santa": treballeu per Al·là.

Aleshores s'emportaven les noies i escrivien els seus noms en un llibre. A les altres els deien: "Pregueu per Aisha. Pregueu per veure-la aviat al paradís". En el lloc de Fàtima van enviar una altra noia a la mort.

La tàctica d'utilitzar noies joves com a bombes humanes ha resultat efectiva. És una estratègia que capgira les certituds més arrelades: transforma les portadores de vida en missatgeres de la mort, i això sembla la desconfiança més absoluta. Si ja no te'n pots fiar, de dones joves en vestimentes de colors, de qui fiar-se?

El març passat dues noies van matar més de 20 persones en una mesquita als afores de Maiduguri. Només uns quants dies més tard, una noia es va fer saltar pels aires davant d'una patrulla militar, una segona va intentar fugir però va ser abatuda. S'han produït almenys uns 85 atacs similars des de 2015, i en gran part ells han dut a terme dones.

Durant les batalles a pobles, les noies corren en grup cap als soldats i fan esclatar els seus explosius. El juny passat,

dues noies van cometre atemptats suïcides al mercat de peix de Maiduguri. A una nena de set anys que també duia un cinturó d'explosius la policia la va trobar encara viva.

Al camp de refugiats de Dikwa, dues noies més van matar més de 70 persones al febrer. Una tercera es va negar a detonar la bomba quan va reconèixer els seus pares entre la multitud.

Maiguduri, la ciutat on es va crear la organització terrorista Boko Haram, és un lloc polsós, província i tranquil. Els tuc-tucs grocs, una mena de mototaxis, van i vénen fent estrèpit pels carrers. Els comerciants ambulants venen taronges i síndries. Un cartell anima la població a apuntar-se a la policia local.

Però les aparences de serenitat enganyen. La ciutat està envoltada de trinxeres antitanc, a les vies d'accés hi ha punts de control amb soldats. Les viles i els camps de refugiats, encerclats per murs amb filferro espinós, semblen presons.

La ciutat s'està quedant petita, la població ha passat d'un milió d'habitants a gairebé tres milions. Moltes persones hi han vingut a refugiar-se, escapant del terror als seus pobles, hi ha pocs que visquin en camps de refugiats oficials. No poden tornar a casa seva perquè l'enemic encara hi aguaita. La majoria de

la població són víctimes dels abusos dels terroristes.

Hi ha molts nens entre aquesta majoria, com el jove Gbenga, que té només dotze anys, el seu cosset balla dins d'una samarreta enorme amb la paraula Prada al pit. Un matí de diumenge durant el ramadà, uns milicians de Boko Haram van arribar i el van segrestar a ell i a un cosí, no massa lluny del seu poble. "Us ensenyarem el camí cap a Al·là", li van dir a l'escola d'Alcorà i al campament terrorista. I també li van dir que "matar tots els infidels és un manament".

"Jo en el fons sabia que allò era mentida", diu Gbenga. Al cap i a la fi, va anar a l'escola, afegeix. Es burlaven dels terroristes en el seu dialecte tribal, "A qui Déu hauria de matar és a ells, a aquests idiotes". Fins que una de les dones de l'organització els va entendre. Van ser castigats amb deu fuetades cadascun.

Com que eren massa petits per lluitar, havien d'ajudar les famílies de Boko Haram amb les tasques domèstiques. Cuidaven els nens petits, servien el menjar, netejaven. Un dia els van ordenar anar a buscar aigua i van aprofitar l'oportunitat per fugir.

Uns soldats els van trobar i els van interrogar. Els nens els van dir que no van arribar a lluitar per a l'organització. Havien dit sempre als milicians que

les armes pesaven massa i no podien portar-les. Això els va salvar, perquè els militars arresten a tots aquells que ja han sigut entrenats per Boko Haram.

Ara Gbenga viu amb el seu germà a Maidiguri i fins i tot torna a anar a l'escola. Quan li pregunten pel seu futur, diu que vol ser banquer. Perquè "quan tens diners, ja no poden fer el que vulguin amb tu".

No gaire lluny de la nova llar de Gbenga, al barri del costat del ferrocarril, els murs són plens de forats de bala. On abans hi havia una mesquita ara hi ha una superfície buida coberta per herbes i blocs de ciment. Era aquí on Mohammed Yusuf, un predicador musulmà en la misèria, predicava la seva doctrina i va fundar Boko Haram com a moviment de protesta.

Yusuf va demonitzar tot allò que pertany a Occident i repudiava l'herència del passat colonial britànic de Nigèria, així com la corrupció de les elits del país. Per a ell, tots els musulmans moderats eren traïdors. La seva versió pura de l'islam prometia més justícia i sobretot més poder a tots els homes que vivien en la pobresa al nord de Nigèria sense percebre els beneficis de la riquesa petrolera.

Adisa, una noia de quinze anys, espera asseguda en una butaca de l'habitació d'un hotel a la ciutat de Yola, uns 300 km al sud de Maiduguri. Té les cames sobre els reposabraços i juga amb elles en l'aire mentre beu una coca-cola i mossega un escuradents.

És una noia molt maca, porta els cabells en trenes, un mocador blau al cap i un vestit de colors. També parla una mica d'anglès: l'anglès i les matemàtiques eren les seves assignatures preferides a l'escola.

L'Adisa ha vingut expressament des del seu poble per parlar del temps que va estar segrestada per Boko Haram. Quan el nom del grup terrorista es menciona per primera vegada en la conversació, la seva veu perd força i la seva mirada es perd, com si mirés al buit.

Quan els milicians de Boko Haram van assaltar el seu poble, ella va córrer cap als camps de blat. Durant la fugida va perdre els seus pares i la seva germana. "Vaig esperar unes quantes hores", diu. Quan es va començar a fer de nit i ja no sentia més trets es va atrevir a deixar el seu amagatall. Però uns milicians la van veure i la van atrapar, la van tirar a

ELS ABUSOS SEXUALS SÓN UN MITJÀ TAN COMÚ COM EFECTIU, PERÒ BOKO HARAM VA MÉS ENLLÀ, OBLIGA LES DONES A ACTUAR COM A TERRORISTES SUÏCIDES

→ terra, la van lligar, li van tapar als ulls i se la van endur en una camioneta.

Va passar cinc mesos en un camp anomenat Pita, situat als afores del bosc de Sambisa que s'estén per més de 130 km quadrats. És molt probable que les 276 nenes que Boko Haram va segrestar d'una escola de Chibok fa dos anys també haguessin passat algun temps en aquest indret. Adisa diu que va veure molt poca gent durant els mesos que va ser presonera en aquest camp. La van tancar en una cabanya feta de branques i fulles i sempre hi havia homes fent guàrdia a la porta. Ella sentia veus que tota l'estona parlaven d'un califat.

Els homes la vigilaven fins i tot quan havia d'anar al lavabo. Li donaven un plat d'arròs dues vegades al dia. Passava el temps observant insectes i formigues enormes per terra, observava com les formigues transportaven grans càrregues i li semblava que eren una comunitat on tots els membres es donaven suport mútuament. Pensava en la seva família, si encara estarien vius, en el seu poble.

“Un dia va venir un grup de milicians que es van quedar a l'entrada de la cabanya”, relata Adisa. Un d'ells va dir a Adisa que es volia casar amb ella. Recorda que va començar a plorar.

“Si no estàs d'acord, et matarem”, li va dir l'home, que portava la cara coberta.

Un parell de dies més tard, van desaparèixer tres en l'aire. “Ara ja ets una dona casada”, li van dir. Com a regal de bodes li van donar sis vestits. Adisa explica que el seu marit es va quedar durant tres dies amb ella i la va violar.

“Jo cridava, i hi havia gent a fora que em sentia, però ningú mai no em va venir a ajudar”, prossegueix. Durant les setmanes següents, el seu marit estava fora sovint, segons Adisa era un dels millors lluitadors del grup.

Cada cop que tornava a casa, la violava. També va intentar ensenyar-li l'Alcorà. Ell l'hi llegia en veu alta i ella havia de repetir les seves paraules. Si es negava a fer-ho, ell li pegava amb un

ANDY SPYRA

ANDY SPYRA

DONES ESCLAVITZADES. Fàtima i Adisa, víctimes de Boko Haram. Moltes de les dones que aconsegueixen fugir són estigmatitzades i aïllades, fins al punt que a vegades la seva vida torna a córrer perill. És una tàctica de guerra sense precedents.

bastó a l'esquena, al pit, a l'abdomen i a les cames. Aleshores enumerava totes les coses que estaven prohibides per Al·là, pecats com la fornicació o el robatori.

Adisa creu que el seu marit era un home molt jove, potser no era encara adult, però ell mai parlava de si mateix. A vegades podia sentir els altres homes dir que eren de Boko Haram perquè creien que el Govern nigerià era dolent o perquè la policia era massa brutal o perquè simplement necessitaven diners.

Als aeroports del país es poden veure els cartells de crida i cerca dels membres de l'organització que mostren els homes en uniformes de camuflatge i turbants. Els experts creuen que ja no es pot fer desaparèixer aquest grup terrorista amb una estratègia purament militar. El grup cada cop és més fort i ha construït una infraestructura que utilitza per reclutar nous milicians sense parar. La pobresa, l'analfabetisme i l'estat de desemparament general són els substrats perfectes per a les futures generacions de terroristes.

Fàtima, la noia amb el nadó del camuflatge de Maidiguri, comença a suar, al front se li formen gotes menudes. Explica com va fugir. Uns dies després que la intentessin utilitzar com a bomba humana, l'exèrcit es va començar a apropar cada cop més al camp. Fàtima sentia les explosions i veia els avions al cel. Ella i les altres noies van rebre l'encàrrec d'obrir un camí entre el ramatge perquè els milicians fugissin. Com que ningú no les vigilava, les noies el van aprofitar per fugir.

Fàtima va córrer durant cinc dies seguits, bevent aigua dels rius. El cinquè dia estava tan debilitada que no podia portar el nadó al braç i el va haver de deixar sota un arbre. Les noies van aconseguir arribar a una carretera, uns soldats les van recollir i les van dur a un hospital mentre un d'ells va tornar a rescatar el nadó.

Va acabar en un camp de refugiats al costat del poble de Dalori, prop de Maidiguri. La gent tenia por d'ella i el seu nounat. “És d'una altra espècie”, li

deien, i tothom evitava apropar-se tant a ella com a la criatura.

El passat 30 de gener, un grapat de milicians de Boko Haram van arribar al poble de Dalori en cotxes i motos. Van començar a cremar cabanes, van matar 86 persones i van calar foc als nens. Els veïns del poble van intentar fugir i entre la multitud que corria per salvar-se, tres dones terroristes suïcides es van immolar. L'exèrcit, que té el quarter principal a ni tan sols quatre quilòmetres del poble, va trigar hores a tornar a agafar el control de la situació.

Fàtima va ser traslladada a un altre camp. Aleshores va trobar una història, una veritat que li permetia sobreviure. No sap ni llegir ni escriure, però sap fer càlculs: ella explica que quan els milicians de Boko Haram la van segrestar ja estava embarassada de dos mesos. Aleshores va passar vuit mesos en captiveri. Després de donar a llum a la criatura, els homes no la van tocar durant 40 dies tal com mana la tradició.

Al final d'aquest període aconseguí fugir, fa quatre mesos. El fill, que ara té cinc mesos, és del seu marit, l'home amb qui es va casar abans que la segrestessin i que acaba de tornar a trobar. Cap milicià de Boko Haram no va arribar a posar-li la mà a sobre. És la història que Fàtima repeteix una vegada i una altra. S'aferra a aquesta versió com es va aferrar a la vida.

Adisa, la noia de Yola, també va aprofitar un moment de distracció dels milicians per desaparèixer pels arbustos. Durant dies va resar i va pensar en el seu poble i al final va trobar gent al camí que li va dir que l'exèrcit havia recuperat el control de la seva àrea. Després de caminar uns quants dies més, per fi va arribar a casa dels seus pares. Estava bruta, no tenia sinó la pell i l'os, duia la roba feta esquinçalls i les sabates plenes de forats. El seu pare va començar a plorar.

Durant setmanes es va quedar a casa reposant i recuperant-se. Quan va sortir, els veïns del poble la miraven com si fos un ésser maligne. Un dia, anant pel carrer, es va trobar amb el seu antic professor d'anglès: "Tots aquells que han viscut amb Boko Haram són com Boko Haram", li va dir.

Fa més de dues hores que Adisa està asseguda en aquesta habitació d'hotel a Yola i ens explica la seva experiència. Per primera vegada durant la conversa es posa a plorar.

Durant molt de temps no va saber que duia una criatura al ventre. Un dia va sentir el xiuxiueig dels veïns i la tieta la va portar a l'hospital a Yola, on li van comunicar que estava de cinc mesos i ja era massa tard per avortar. "Si no mates el nen vol dir que vas ser retinguda voluntàriament per Boko Haram", van sentenciar els cristians del seu poble. "Tan aviat com tinguis el nen el matarem", la va amenaçar un jove de la milícia ciutadana. El pare va decidir tenir-la tancada a casa fins que el nadó nasqués.

Per destruir la societat, Boko Haram busca enderrocar els pilars de la família i la comunitat, invadint els racons més íntims. Els abusos sexuals són un mitjà tan comú com efectiu. Però Boko Haram va encara un pas més lluny i obliga les dones que esclavitzava a actuar com a terroristes suïcides.

Explota les dones de dues maneres: la ideologia del menyspreu les redueix al seu cos i, a més, les converteix en simples recipients buits.

Utilitzar nenes com a armes mortals, nenes en vestits de colors contra la població més dèbil, és una estratègia summa-ment efectiva. Així, l'organització terrorista escampa la por i divideix la societat. Totes les dones que aconsegueixen fugir són estigmatitzades, aïllades, fins al punt que a vegades la seva vida torna a córrer perill. El retorn a casa seva, que hauria de ser motiu de joia al poble sencer, a vegades duu conseqüències desastroses. És una tàctica de guerra sense paral·lels ni precedents.

Vuit nenes que van aconseguir fugir dels captors de Boko Haram van ser assassinades després de tornar als seus pobles. Pels marits, parents o per veïns. No hi ha cap càlcul estimat sobre la quantitat de nadons assassinats.

"Déu m'ha donat aquesta criatura perquè en tingui cura", diu Adisa mentre dóna copets al pit de la seva filla. Al principi no se sentia bé amb el nadó al seu ventre, però ara està encantada. Si s'assembla al seu pare? Això no ho sap; diu que mai no li va arribar a veure la cara.

A Adisa li agradaria tornar a anar a l'escola, preferiblement a la ciutat. Li agradaria ser metgessa.

Ara ja pot tornar a sortir de la seva cabana. Els ancians del poble van ordenar que deixessin les noies com ella en pau. Però el nadó el deixa a casa. La gent es mira la nena com si el mal creixés dins seu.

"Tinc molta por", declara l'amiga d'Adisa, que només viu un parell de cabanes més avall, i que també té un fill de Boko Haram. "Quan els militars se'n vagin, els ancians ja no tindran cap autoritat. Aleshores vindran i ens mataran".

Assenyala el rellotge. Són gairebé les dotze del migdia. Hora d'anar-se'n. Ambdues noies han de ser a casa abans que comenci el toc de queda. S'aixequen, es posen la criatura a l'esquena i comencen a caminar, tornen al poble. •

Traducció d'Helena Martínez